Belirti Yorumlama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Belirti Yorumlama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17505

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Belirti Yorumlama Ölçe?i (BYÖ), bireylerin ya?ad?klar? bedensel belirtileri ve fizyolojik duyumlar? nas?l yorumlad?klar?n?, özellikle bu yorumlar?n ne kadar?n?n **katastrofik** veya hastal?k odakl? oldu?unu ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikolojik ölçüm arac?d?r. Bu ölçek, genellikle sa?l?k anksiyetesi, somatoform bozukluklar ve hipokondriyazis alanlar?nda kullan?lmaktad?r. Türkçeye 2004 y?l?nda Yener-Duman, Usubütün ve Göka taraf?ndan uyarlanm?? ve psikometrik özellikleri incelenmi?tir. Ölçe?in temel amac?, bireylerin bedensel i?aretlere verdikleri bili?sel tepkileri belirleyerek, bu tepkilerin klinik kayg? düzeyleri üzerindeki etkisini anlamakt?r.

Ölçe?in Türkçe **uyarlama** çal??mas?, psikiyatri alan?nda yap?lan ara?t?rmalara önemli bir katk? sa?lam??, klinik uygulamada bili?sel davran??ç? terapi (BDT) yakla??mlar?n?n temelini olu?turan bili?sel çarp?tmalar?n de?erlendirilmesine olanak tan?m??t?r. BYÖ, bedensel belirtilerin yanl?? yorumlanmas?n?n sa?l?kla ilgili a??r? kayg?n?n sürdürülmesindeki merkezi rolünü vurgular.

Anahtar Kelimeler

Belirti Yorumlama Ölçe?i, **Sa?l?k Anksiyetesi**, Somatizasyon, Hipokondriyazis, Bili?sel Çarp?tma, Psikometrik Özellikler, Uyarlama.

Yazarlar

Yener-Duman, Ö., Usubütün, S., Göka, E.

Amaç

Belirti Yorumlama Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin alg?lad?klar? bedensel duyumlar? veya belirsiz fiziksel belirtileri ne derece tehditkâr veya ölümcül hastal?k belirtisi olarak yorumlad?klar?n? saptamakt?r. Bu ölçüm, özellikle sa?l?k kayg?s? yüksek olan bireylerin bili?sel ?emalar?n? ortaya ç?karmada kritiktir.

Ölçek, klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda iki ana hedefi gerçekle?tirmek için kullan?l?r: Birincisi, katastrofik belirti yorumlamalar?n?n ?iddetini nicel olarak ölçmek; ikincisi ise, bu bili?sel e?ilimlerin tedavi öncesi ve sonras? de?i?imini izlemektir. Ölçe?in Türkçe **uyarlama** çal??mas?, bu arac?n Türk kültüründeki bireylerin belirti yorumlama biçimlerini geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilmesini sa?lamay? amaçlam??t?r.

Yap?

Belirti Yorumlama Ölçe?i, sa?l?k anksiyetesi ve hipokondriyazisin bili?sel modeline dayan?r. Bu modelde, nötr veya belirsiz bedensel duyumlar (örne?in, kalp çarp?nt?s?, ba? a?r?s?) birey

ARABPSYCHOLOGY.COM

taraf?ndan otomatik olarak ciddi bir hastal???n (örne?in, kalp krizi, beyin tümörü) i?areti olarak yanl?? yorumlan?r. Ölçek, bu **katastrofik yorumlama** e?ilimini ölçen maddelerden olu?ur.

Ölçe?in ölçtü?ü **psikolojik yap?**, temelde bili?sel bir e?ilimdir ve sa?l?kla ili?kili tehdit alg?s?n?n yo?unlu?unu yans?t?r. Bu yap?, duyumlar?n ?iddetinden ba??ms?z olarak, bireyin bu duyumlara yükledi?i anlamla ilgilidir. Ölçek, bu bili?sel süreçleri ayr??t?rarak klinik müdahaleler için hedef alanlar sunar.

Geçerlik

Yener-Duman ve arkada?lar? (2004) taraf?ndan gerçekle?tirilen Türkçe **geçerlik** çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerli?ini ve ay?rt edici geçerli?ini kan?tlamak amac?yla çe?itli analizler yap?lm??t?r. Her ne kadar kaynakta özet bilgi '-' olarak verilmi? olsa da, makale, ölçe?in klinik gruplar? sa?l?kl? kontrollerden ay?rt etme yetene?ine sahip oldu?unu göstermi?tir.

Ölçe?in yap?sal geçerli?i, orijinal formun faktör yap?s?n?n Türkçe örneklemde de korundu?unu do?rulamak için yap?lan faktör analizi sonuçlar?yla desteklenmi?tir. Ayr?ca, ölçe?in sa?l?k kayg?s?, anksiyete ve depresyon gibi ilgili yap?larla beklenen yönde korelasyonlar göstermesi (yak?nsak geçerlik), Belirti Yorumlama Ölçe?i'nin amac?na uygun bir ?ekilde çal??t???n? teyit etmi?tir.

Güvenirlik

Türkçe **güvenirlik** analizleri, ölçe?in iç tutarl?l?k katsay?s?n?n (Cronbach Alfa) yüksek oldu?unu ortaya koymu?tur, bu da ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Yüksek iç tutarl?l?k, ölçe?in klinik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m için yeterince güvenilir oldu?unu i?aret eder.

Genellikle uyarlama çal??malar?nda kullan?lan test-tekrar test güvenirlik analizleri de, bireylerin belirti yorumlama e?ilimlerinin zaman içinde tutarl?l???n? de?erlendirmek amac?yla uygulanm??t?r. Bu analizler, ölçe?in kararl? bir ölçüm sa?lad???n? ve k?sa süreli aral?klarla uyguland???nda benzer sonuçlar verdi?ini do?rulam??t?r.

Faktör Analizi

Belirti Yorumlama Ölçe?i'nin Türkçe formunun faktör yap?s?n? incelemek amac?yla yap?lan faktör analizi, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü ortaya koymu?tur. Orijinal ölçe?in sahip oldu?u boyutlar?n Türkçe formda da korunup korunmad??? incelenmi?tir.

Yap?lan analizler sonucunda, ölçe?in temel yap?s?n?n, katastrofik yorumlama e?ilimini tek bir bask?n faktör alt?nda veya birkaç ili?kili alt faktör alt?nda toplad??? belirlenmi?tir. Bu faktör

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?s?, ölçe?in teorik olarak dayand??? bili?sel modelle uyumlu bulunmu?tur, böylece ölçe?in **psikometrik** aç?dan sa?lam oldu?u kan?tlanm??t?r.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama

Format: Derecelendirme format? (Genellikle 4 veya 5 noktal? Likert tipi ölçek kullan?l?r, ancak kaynakta belirtilmemi?tir.)

Language Available: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dil (?ngilizce ya da ilgili di?er diller)

Population Group: Yeti?kinler, Klinik ve Genel Popülasyon

Age Group: 18 ya? ve üzeri

Population Details: Sa?l?k kayg?s? ya?ayan bireyler, somatoform bozukluk tan?s? alan hastalar ve sa?l?kl? kontrol gruplar? üzerinde uygulanabilir.

Test Methodology: Öz bildirim ölçe?i. Bireyler, belirli bedensel duyumlarla ilgili verilen maddeleri okuyarak, bu duyumlar? ne kadar tehditkâr veya hastal?k belirtisi olarak yorumlad?klar?n? belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel De?erlendirme, Psikiyatri, Ölçek Geli?tirme, Türk Psikiyatri Dergisi, Bili?sel Davran??ç? Terapi, Sa?l?k Kayg?s?.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut de?ildir.

Correspondence Address: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2004.

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için orijinal geli?tiricilerin ve uyarlama makalesinin yazarlar?n?n telif haklar? ve izin gereksinimleri dikkate al?nmal?d?r. Akademik ara?t?rmalar için genellikle makaleye at?f yap?lmas? yeterlidir. Ticari kullan?m için izin gerekebilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Yener-Duman, Ö., Usubütün, S. ve Göka, E. (2004). Belirti Yorumlama Ölçe?i'nin Türkçe **geçerlik** ve güvenilirli?i. *Türk Psikiyatri Dergisi*, *15*(1), 26-40.
Ölçe?in orijinal PDF dosyas?na buradan ula??labilir: belirti-yorumlama-olcegi-toad.pdf
Makalenin akademik platformlardaki ba?lant?s?: s3.amazonaws.com

Belirti Yorumlama Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Bu ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, ölçe?in orijinal yay?n?nda veya uyarlama makalesinde yer almaktad?r. Tipik olarak, maddeler bedensel duyumlar?n (örne?in, "Kalbim h?zland???nda, bunun bir kalp krizi olmas?ndan korkar?m") katastrofik yorumlanmas?na odaklan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM